REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAȚIUNE în Brașov și la următórele Birourĭ de anunciurĭ:
În Viena: M. Dukes Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Lesner, Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppeliks Nachf. Anton Oppelik. În Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXIII.

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de *Duminecă 2 fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 9. Brașov, Vinerĭ 14 (26) Ianuarie. 1900.

Acțiunea guvernului Koerber.

Cu cât un rěu durézǎ mai mult, cu cât se trăgănézǎ mai mult luarea de měsurĭ în contra lui, seriόse, ér nu paliative, cu atât vindecarea lui devine mai anevoiόsă.

Esperiența acésta au făcut'o bărbații de stat din Austria și după ei o vor face-o negreșit și guvernanții din Ungaria, carĭ acum încă îșĭ fac ilusiunĭ, că ar fi isbutit a paralisa periculul, ce consistă în amărăciunea poporațiunei nemaghiare a statului asupra mersului lucrurilor.

Acum věd conducětorii statului austriac, câte greșelĭ și întrelăsărĭ fatale s'au făcut în trecut. Acum se conving, că politica șovăitóre, care îșĭ căuta forța principală în nisuința de-a desbina popórele și de a-le slăbi astfel, pentru-ca guvernul sě scape vremelnic de neplăcerĭ și greutățĭ, a fost fórte puțin prevědětóre. Décă cei dela cârmă n'ar fi umblat până acum tot cu doi banĭ în trei pungĭ avênd înaintea ochilor numai dίua de adĭ și mâne, de sigur, că n'ar fi avut sě lupte cu atâtea greutățĭ ca și acelae, ce le ridică adĭ grava cestiune a înțelegerii și a împăcării dintre popórele imperiului.

Nu-i vorbă, s'au făcut multe încercărĭ de împăcare de pe la 1871 încóce, dér au fost tot měsurĭ luate pe jumětate, fără de tactul, energia și perseveranța de lipsă din partea guvernelor. In urma acésta, causa înțelegerii și a împăcării a rěmas până în dίua de astădĭ în stadiul ei primitiv și Cehii, de esemplu, cu tótă importanța, ce o au ca popor numěros, cult și avut în monarchiă, au fost constrînșĭ sě-șĭ elupte ei singurĭ pas de pas câte o concesiune și nicĭ atuncĭ nu erau singurĭ de ce posedau, cum prea bine s'a vědut în cestiunea ordonanțelor de limbă.

Actualul cabinet Koerber se distinge în ce privesce programul sěu de împăcare de cabinetele precedente prin faptul, că șĭ-a pus ca țîntă de a face în tóte părțile maximul concesiunilor considerate ca posibile pentru a realisa împăcarea. S'ar crede, că nu vré sě se mai tocmască, decât numai întru cât trebue sě țină sémă, că pe lângă Cehĭ mai trebue sě împace și pe Germanĭ, și vice-versa. Cu tóte astea dă de marĭ dificultățĭ, căcĭ mai întâiŭ trebue sě vină cu „propunerile concrete“ între carĭ ocupă loc și proiectul pentru legea de limbă; al doilea, trebue sě stabilésca întreg complexul, séu programul viitórri conferențe de înțelegere. Și aicĭ se impune întrebarea: pe ce basă și până la care margine?

Se crede, că amintitei conferențe i-se va supune ca basă a discusiunilor substratul negocierilor de împăcare germano-cehice din 1889 de sub guvernul Taaffe, ținêndu-se ceva mai mult sémă de Moravia și stăruindu-se pentru resolvarea prealabilă a cestiunei limbilor.

Acésta ar însemna, că se încăldesc și se mai prefac puțin cu câteva nouě ingrediențe bucatele vechĭ, de carĭ li-s'au plecat tuturor celor ce au gustat din ele.

Orĭ cum ar fi, ministeriul Koerber lucrézǎ cu iuțélă, ca sě facă posibilă întrunirea conferenței de înțelegere și representarea într'ênsa a ambelor părțĭ litigante. Și cum-că acésta nu este așa ușor, cum s'ar păré la prima privire, se póte vedé de-acolo, că deja asupra modalității întrunirei conferenței s'au iscat divergențe. Germanii pretind sě se concheme conferențe deosebite pentru Boemia și Moravia, ér Cehii cer sě se întrunéscă numai o singură conferență pentru ambele țěrii. Tratările asupra acestor puncte de divergențe încă nu s'au terminat.

Ar mai crede omul, că după-ce au întrat în tratărĭ toțĭ din tóte părțile cu guvernul, spiritele ar fi înclinate spre pace. Dér nu este așa. Iritațiunea predomină în tóte părțile, mai ales în sînul poporului cehic. Dovada cea mai nouě demonstrațiunile de Vinerea trecută pentru „zde“ în Brodul Boemiei. Cu tóte declarațiile, ce le-a făcut monarchul în convorbirea cu Dr. Stransky, totușĭ s'a putut întêmpla ca un proprietar ceh, care a fost condamnat la închisóre de dece sěptěmânĭ, din causă, că a strigat „zde“ la adunarea de controlă a reserviștilor, sě priméscă marĭ ovațiunĭ de către poporațiunea numitului oraș.

Inzadar! Spiritele suot fórte agitate și amărîte și acésta de sigur nu va contribui la ușurarea problemei ministeriului Koerber și nicĭ la deslegarea pe cale parlamentară a încurcăturilor pactului dualist până la jumětatea anului curent.

Este dér fórte la loc precauțiunea guvernului comun din Viena de a convoca sesiunea viitóre a delegațiunilor deja în luna lui Maiŭ a. c. pentru-ca sě se priméscă budgetul comun pe anul viitor mai de cu vreme, ca nu cumva, în casul când n'ar succede nicĭ-decum o învoială ecouomică pe cale parlamentară între Viena și Budapesta, sě rěmână neasigurat budgetul pentru trebuințele comune pe 1901.

Așa stau lucrurile și nimenĭ nu va puté dice, că bine stau.

O foiă sêrbéscă despre guvernul Szell. Diarul sêrbesc „Branik“, făcênd o critică asupra efectelor de până acum ale guvernului Szell, dice între altele:

„Resultatul positiv al direcțiunei guvernului Szell nu prea e strălucit. Ca dovadă avem la locul prim pactul, care nu succede nicĭdecum, ci numai măresce neîncrederea. Situațiunea naționalităților nemaghiare de asemenea nu e nu sciu ce favorabilă și mângăitóre sub noul guvern. Naționalitățile au primit cu bucuriă căderea fostului regim și au privit în Coloman Szell speranța unui viitor mai bun. Trebue, ce-i drept, sě și recunóscem, că ministru-președinte Szell este adversarul politicei de violență. Acésta trebue sě 'i-se recunóscă. Nu póte însě nicĭ el resista șovinismului, care e de credința, că în contra naționalităților nemaghiare tóte sunt iertate.“

Fóia sêrbéscă, spune apoi, că Sêrbii ar dori cu deosebire, ca congresul bisericesc, care are probleme atât de importante de resolvat, sě se convóce cât mai curênd. „Celelalte naționalitățĭ, de-asemenea așteptă“, — dice organul sêrbesc — „ca frumósele cuvinte „drept, lege și dreptate“ sě fiă odată valorate și duse în împlinire“.

Pentru liturgia maghiară.

„Magyarország“ e informat, că așa dișii „Maghiarĭ gr. cat.“ au mai făcut încă un pas înainte spre realisarea scopului lor „patriotic“: *introducerea limbei liturgice maghiare.* Ei au ținut o conferență, în care s'au discutat modalitățile și měsurile de luat, pentru-ca Scaunul din Roma sě le *recunóscă* pretensiunile suchiate.

Preotul *Melles* Emil, care a deschis conferența, a spus celor de față, că fără *învoirea* Papei nu se póte face nimic. Pentru a stórce acéstă învoire, mulțĭ dintre ei vor merge pe la finea lunei viitóre la Roma, ca „representanță ai bisericei“ (ai cărei bisericĭ? — Red.) și vor cădé în genunchĭ înaintea Papei rugându-l, sě-șĭ dea învoirea, ca „greco-catolicii Maghiarĭ sě se folosésca de *limba maghiară* la cultul divin.“

După acésta un anumit *Hrabar* a espus conferenței starea de fapt a lucrurilor, și în fine toțĭ s'au alăturat cu „patriotică însuflețire“ la mișcarea pentru limba liturgică maghiară. Se mai asigură, că pe sutele de peregrinĭ maghiarĭ îi vor conduce la Roma episcopii *Firczak* (Muncaciu) și *Valyi* (Eperjes).

In fruntea mișcării s'au pus adecă chiar cei doi vlădicĭ rutenĭ. Imprejurarea acésta arată, că nu póte fi vorba aicĭ de „Maghiarĭ greco-catolicĭ“, ci de Rutenĭ, carĭ pierdêndu-șĭ ambiția și sentimentul față de naționalitatea și limba lor, se constitue în material bun pentru scopurile imorale ale maghiarisatorilor. Ce caută episcopii din Muncaciu și Eperjes în fruntea peregrinilor „ungurĭ“ cu pretensiunĭ de maghiarisare? Séu nu dovesce tocmai acésta, că „cercurile competente“, în lipsa de adevěrațĭ Maghiarĭ greco-catolicĭ, șĭ-au luat refugiu la spriginul renegaților, ca sě paradeze cu ei înaintea scaunului din Roma și cu ei și prin ei sě facă prima încercare de spargore în murul bisericei greco-catolice?

Roma va decide, décă interesul bisericei este, ca prin astfel de mârșave apucăturĭ sě fiă ridicat pe altarele Sionului idolul maghiarisării.

Din camera română.

In ședința de Lunĭ a Camerei, cea dintâiu după vacanțele de sěrbătorĭ, s'au cetit mai întâiu decretele privitóre la remaniarea ministerială. Apoi ministrul de rěsboiu a depus proiectul pentru modificarea legei de recrutare. Cere urgența, care se primesce.

Se votézǎ fără discuțiune proiectul de lege prin care se creéză un fond pentru punerea în valóre a pădurilor statului.

In fine se dă cetire decretului prin care se acordă un concediu ministrului-președinte Cantacuzino.

In ședința dela 11 Ian. st. v. camera ia în discuțiă proiectul de lege asupra modificării timbrului.

*

In cameră s'a distribuit Lunĭ următorul proiect de lege *contra speculațiunei ilicite:*

Toțĭ acei carĭ, prin scirĭ neadevěrate aruncate în public, prin reunirĭ séu coalițiunĭ între fabricanții séu *vêndětorii obiectelor de prima necesitate*, ca: pânea, sarea, carnea, mijlócele de iluminat și combustibilul etc., opresc vêndarea acestor lucrurĭ, séu fixézǎ un preț arbitrar pentru vinderea lor, precum și toțĭ aceia, carĭ prin orĭ-ce fel de mijlóce fraudulóse, fac sě se ridice séu sě scadă prețurile obiectelor de prima necesitate mai sus decât prețurile, ce ar fi determinat concurența naturală și liberă a comerciului, *vor fi pedepsițĭ cu închisóre dela 1 lună până la 2 anĭ și cu o amendă dela 500 până la 10,000 lei.*

Tênguirĭ „patriotice“. Ce au Maghiarii? — Cu întrebarea acésta se ocupă în „M—g“ dela 23 Ianuarie cunoscutul deputat ugronsit Hollo L. într'un articul plin de vaete și tânguirĭ.

Omenii nepreocupațĭ — dice între altele — ne presentă (Maghiarilor) icóna ruinei nóstre *materiale.* Ei arată, că pământul începe sě ne fugă de sub picióre. *Douě milióne de jugăre sunt în mânĭ strěine*, ér celelalte s'au mobilisat, s'au împărțit în bucățele, ca sé fiă închise în formă de scrisurĭ ipotecare în cassele Wertheim ale capitaliștilor. *Datoria pe pămênt a trecut peste 2 miliarde,* așa dér mai de jumětate pământul nu mai este al nostru, noi suntem numai muncitorii și arendașiĭ lui.

Face apoi tabloul stării *morale* dicênd că *ruinul moral se simte în trupul întregei „națiunĭ“. Constituția* maghiară, de pildă, este *o cetate, ale cărei chei sunt în mânĭ strěine,* o cetate în care garnisóna stă și înăuntru și în afară în mânile inimicului“, cetate traversată cruciș și curmediș de tunele, prin carĭ se pótă comunica spionii, slugitorii și cei plătițĭ. . . .

Pe córda acésta o cântă până la fine dicênd: „generația acésta n'are altă misiune, decât a risipi ce au câștigat străbunii și a derima ceea ce formézǎ viitorul unei națiunĭ“.

Rěsboiul din Africa sudică.

Cu tóte sforțările, ce-șĭ dau Warren și cu Buller, ei nu pot sě înainteze spre Ladysmith, decât fórte încet și cu prețul a jertfe marĭ. Până acum lui Warren nu i-a succes sě înainteze decât până la Acton-Homes, 8 chilometri depărtare dela rîul Tugela, și pentru acest neînsemnat avans i-au trebuit patru dile întregĭ. Ladysmith-ul se află la o depărtare de 45 chilometri dela Tugela, ér dela Acton-Homes 40 chilometri.

Luptele de lângă Tugela.

Despre luptele de Sâmbătă și Duminecă „Times“ din Londra publică o telegramă fórte interesantă, trimisă din *Frere-Kamp* cu data de 22 Ianuarie. Telegrama acésta pune într'o lumină cu totul nouă operațiunile generalului *Warren.*

Warren a plecat Vinerĭ din *Trichard-farm* spre vest, însě a trebuit sě-șĭ întrerupă marșul, căcĭ eșĭ la ivélă, că un trunchiŭ lung de munte, ce se întinde spre vest dela Spions-kop, este întreg ocupat de Burĭ și că Burii dominézǎ de aicĭ drumul. Din causa acésta Warren a fost silit sě se re-

întórcă. Sâmbătă diminéța Warren, aflându-se două milurĭ depărtare de Trichardfarm, a dat ordin de atac în contra dosului muntelui. Burii ocupau posițiă aprópe în semicerc, al căruĭ diametru era lung cam de doi chilometri. Infanteria englesă îndreptă un atac asupra centrului drept al Burilor; aceștia aveau aicĭ câte-va șanțurĭ și baricade din pietri. Trupele englese au plecat din taberă Sâmbătă la 3 óre diminéța, după care tunurile englese deschiseră imediat focul, la ce Burii au răspuns cu foc din puscĭ. Bombardarea a durat până la amiadĭ. La amiadĭ infanteria începù să înainteze. Maĭ întâiŭ trupele înaintară una după alta reschirate, căutând mereu acoperire. *Trupele au fost espuse la un foc ucidĕtor din partea Burilor.* După amiadĭ la 3 óre infanteria englesă înaintă în massă și numai acum începură să lucreze și tunurile Burilor. Ele vĕrsau un foc gróznic asupra Englesilor și deja înainte de ce aceștia ar fi avut timp să-șĭ fixeze posiția de luptă, *ghiulelele Burilor pricinuiseră pagube uriașe în caii Englesilor.*

Din lagĕrul Burilor.

Din lagĕrul Burilor dela Spions-kop se comunică următórea scenă mișcătóre cu privire la trecerea Englesilor peste Tugela:

Marțĭ după amiadĭ a sosit scirea, că Englesii au trecut Tugela la Potgietersdrift. La 5 óre s'a dat alarma, că Englesii înaintéză. La 6 óre ei apărură pe țĕrmul drept al râului și înaintau în două linii. La $6^1/_2$ s'au pus în posiția de luptă, ér în partea Burilor domnea o tăcere momentală. Se înserase și din când în când fulgerul schinteia din norii viforoșĭ. Norii se resfirară încet și apărù luna. In acest moment dintr'o parte a Burilor se audi înălțându-se spre cer cântare de psalmĭ. Cântarea era dusă de echou dela un munte la altul; pretutindenĭ se audia cântarea unde se aflau Burĭ. A fost un moment adânc mișcător acesta, care cutremura inima întregeĭ armate bure, începĕnd dela bĕtrânul cu plete cărunte până la tinĕrul imberb.

Lupte la Olivier-Hoeck.

Din lagĕrul Burilor de lângă Ladysmith se anunță, că de Sâmbătă începĕnd pe linia *Olivier-Hoech* decurge o mare luptă între Burii de sub conducerea lui *Pretorius* și 6000 de Englesĭ, luptă, ce se întinde spre *Spions-kop*, unde s'au retras trupele Burilor sub comanda generalilor *Botha* și *Cronje*. Președintele din Oranje *Stein* se află pe câmpul de bătaiă și încă la cele mai espuse puncte ale Burilor oranjenĭ.

*

Un soldat din regimentul 2 engles scrie tatăluĭ sĕu, care se afla la Plymouth:

„Intre prisonierĭ avem un băeṭaș, pot dice chiar un copil, un mic bur, în vĕrstă de 12 anĭ. La acéstă etate el s'a bătut deja în mod eroic, și a plătit patriei tributul sĕu de sânge. Sĕrmanul, a avut ambele picióre fracturate și un glonț i-a străbătut pieptul. El e fórte gentil și plin de sentiment; sufere fără să se vaete de cele mai teribile durerĭ. El aparține uneĭ familii de eroi; tatăl sĕu fù ucis în aceeașĭ luptă, în care băiatul a fost așa de grav rănit. Fratele lui se mai luptă încă".

SCIRILE DILEI.

— 13 (25) Ianuarie.

Cassarea timbrelor pentru anunțurile de diare și călindare. In ședința de Marțĭ a comisiunei financiare a dietei ministrul de finanțe Lukacs, într'un rĕspuns dat lui Berzeviczy, declară, că proiectul de lege privitor la cassarea timbrelor pentru anunțurile de diare și pentru călindare, este deja gata, și că *în cel mai scurt timp va fi presentat camerei.* Va mai rĕmâné după acéstă, dintre timbrele speciale, numai timbrul pentru cărțile de joc.

Bancnote de câte 20 coróne. Planul guvernului era, ca numai pe la mijlocul anului viitor sĕ se pună în circulațiune bancnote de câte 20 cor. Acest plan însĕ, în vederea marei necesitățĭ, ce se ivesce în urma introducereĭ calculațiunei în coróne, guvernul și-l'a schimbat în sensul, ca încă în decursul acestui an sĕ fiă puse în circulație bancnote de câte 20 coróne.

Ministru-președinte român în concediu. D-l G. Gr. Cantacuzino, președintele consiliului a plecat astădĭ în strĕinătate pentru o lună împreună cu d-na Cantacuzino. D-l prim-ministru — dice „Timpul" — merge întâiŭ la Viena, unde va consulta pe D-rul Nothnagel și alțĭ medicĭ celebri. Pe urmă va merge la Paris, Roma, Nizza și Meran. D-l președinte al consiliului va petrece concediul unde i-se va desemna de medicii, pe carĭ îi va consulta.

Linia ferată Zlatna-Roșia. In ministeriul de comerciŭ se plănuesce construirea, respective prelungirea liniei ferate vicinale Alba-Iulia-Șard-Zlatna, până la Roșia-montană.

Grevă la minele din Eperjes. La minele de opal din Eperjes 100 de muncitorĭ s'au pus în grevă. Muncitorii au refusat să depună jurămĕntul și au declarat, că nu vor începe lucrările până când plățile nu li-se vor urca.

Mecanic cădut de pe mașină. Cu privire la mecanicul Teodor Gheorghe, care a cădut de pe mașină la eșirea din stația Mizil, „Drapelul" dă următórele amĕnunte: Mecanicul nu numai că nu era beat, după cum au spus unii, dér nicĭ nu obicĭnuesçe sĕ bea vin măcar la masă. El este un om fórte corect și unul din cei mai bunĭ și mai conscienţioșĭ mecanicĭ de pe căile ferate. Nenorocirea s'a întĕmplat în urmatorul mod: In momentul când trenul întrase cu repediciune într'o curbă, mecanicul, care sta pe mașină înfășurat într'o șubă, a fost aruncat cu capul în jos. Focarul a observat lipsa mecanicului după-ce trenul percursese aprópe trei chilometri. Nenorocitul mecanic Teodor Gheorghe se află acum în cura spitalului din Ploescĭ. Se speră, că va scăpa cu viață.

Conferență sanitară. Din *Roma* se anunță, că guvernul italian sĕ ocupă cu planul de-a convoca érășĭ o conferență sanitară, deóre-ce mĕsurile luate cu privire la carantină în cas de bóle epidemice, nu sunt suficiente.

Advocat ucigaș. Advocatul Nagy Lajos din Arad a avut o afacere de proces cu economul Vasilie Petrila din Pauliș (Baracka.) Dilele acestea Petrila a cercetat pe advocat la el acasă, ca sĕ se înțelégă, dér în loc de înțelegere sĕlbaticul advocat sări asupra nenorocitului om cu un cuțit, pe care 'i-l împlântă în pept. După câteva minute murĭ în cancelaria advocațială. Ucigașul fù arestat de gendarmĭ.

Fómetea în Indii. Sumele cheltuite de guvernul Indiilor englese, până la sfîrșitul lunei Martie, pentru ajutorarea locuitorilor bântuițĭ de fómete, se ridică la 40 milióne de rupii (o rupie=2 fr. 50). In teritoriile britanice au suferit de fóme 22 milióne de persóne, ér în teritoriile indigenilor 27 milióne. In consiliul presidat de guvernatorul general din Calcutta, secretarul departamentului agriculturei a declarat, că e absolută nevoiă sĕ se îmbunĕtățéscă starea acéstă ne mai pomenită de lucrurĭ. Vice-regele Curzon a dis, că teritoriul bântuit de fómete a crescut în așa chip, că a întrecut cele mai pesimiste prevederĭ. Țéra sufere de-o îngrozitóre lipsă de animale, de apă și de alimente. Acum primesc ajutóre cam $3^1/_2$ milióne. In anul 1897 s'au strîns în Anglia sute de mii pentru cei bântuițĭ de fóme și tótă lumea a purtat grijă de sórtea Indiei. Acum însĕ India trebue sĕ se lupte singură, căcĭ grija Angliei și a Englesilor se concentréză acum în Africa de sud.

O familiă criminală. In comuna Paszto din Ungaria s'a dat dilele acestea de urma unei crime aprópe ne mai pomenite în felul sĕu. Fabricantul Kohlmann împreună cu familia sa trăiau de anĭ de dile în cea mai bună pretenie cu un anumit Ioan *Popes*, om fără familiă și schilod căcĭ îi lipsia o mână. Pretenia între ei era atât de mare, încât Popes fù invitat sĕ locuéscă în familia lui Kohlmann.

Aci a și locuit anĭ de dile, trăind unii cu alții în cea mai bună înțelegere. Popes, care avea și o moșióră în preț de vre-o 5000 fl., împrumutase lui Kohlmann 1200 fl. și-i promise chiar, că-i va da tótă moșia lui, numai sĕ-l țină și sĕ-l provadă cu tóte cele de lipsă până la finea vieții.

De vre-o patru sĕptĕmânĭ Popes însĕ nu s'a mai vĕdut în sat. Ómenii începură sĕ întrebe, ce s'a ales cu el și unde este? Kohlmann declară în fine, că Popes a plecat cu vre-o patru sĕptĕmânĭ înainte dicĕnd că merge la o nuntă, dér că unde a mers și că ce s'a întĕmplat cu el, nu scie.

Lucrul pĕrĕnd suspect, s'a făcut cercetare la cărțile fundoare, unde spre mai marea surprindere a tuturor s'a constatat, că pretensiunea de 1100 fl., ce Popes o intabulase pe moșia lui Kohlman, era stérsă pe basa unor documente false. Cercetările continuându-se, s'a descoperit crima. Nevasta lui Kohlmann a făcut în fine următórea mărturisire:

„Da, este adevĕrat, că noi am omorît pe Popes. El ținea în casă nisce pui de rață. Intr'o di, fiica mea de 18 anĭ, care se afla singură acasă cu mirele sĕu Gottlieb, a prins câți-va pui și i-a aruncat în vana unde se fierbea văpséla. Apoi a fugit la Popes și i-a dis sĕ mérgă repede sĕ scótă puii din vană căcĭ se înécă în văpsea."

„Popes, care ținea mult la pui, se duse și se plecă cu capul în vană, ca sĕ-i scótă. Atuncĭ fù ridicat de picióre și aruncat în vană, ér peste vană se aședă un capac, cu greutate.

„Astfel Popes fù lăsat în vană, unde se înecă în văpsele. După patru dile fù scos, tăiat bucățĭ și fert în căldare. Carnea i-o aruncarăm într-o vălcea din apropierea casei, ér ósele i-le-am ars, le-am măcinat și praful l'au aruncat în vĕnt".

Părtașĭ la crimă au fost toțĭ membrii familiei, carĭ adĭ toțĭ îșĭ aștéptă osînda în temniță.

Maghiarii și strĕinătatea.

In foița diarului guvernamental „*Pesti Naplo*" dela 17 Ianuarie (nr. 16) a apărut din condeiul unui anumit „Virter Ferencz" un articul fórte instructiv despre chipul cum strĕinătatea judecă pe Maghiarĭ. Etă câte-va constatărĭ:

„E regretabil, dér adevĕrat: *nume rĕu avem înaintea strĕinătății.* Nu patria nóstră maghiară, ci acei compatrioțĭ ai noștri, carĭ s'au aședat în strĕinătate. Și anume: pe toțĭ ne pun sub o pălăriă; sĕu *suntem considerațĭ de Țiganĭ*, sĕu de *aventurierĭ șarlatanĭ.* Odinióră în tóte națiunile pămĕntului ne bucuram de marĭ simpatii.... Timpul însĕ a trecut, nimbul ni-s'a șters, ér renumele ni-l'au transformat „Maghiarii modernĭ", carĭ au fugit în strĕinătate".

„Pentru-ca renumele nostru rĕu sĕ fiă statornic, se îngrijesc cu prisos eroii dispărutĭ ai tribunalelor nóstre, carĭ îșĭ manifestă caracterul lor de acasă și mai liber în noua lor patriă. O generală esperiență este în strĕinătate, că *fiiĭ nicĭ uneĭ națiunĭ nu sunt atât de bețivĭ (korhely) și cartofarĭ ca Maghiarul.* In New-York, unde nelucrarea e considerată ca cea mai mare crimă, *Maghiarii se bucură de cel mai mare renume al lenevirii.* Deu, am ajuns acolo, încât să *ne fiă rușine a-ne numi Maghiarĭ în strĕinătate.* Prusianul ne ține de *barbarĭ* căcĭ din otelul, unde îșĭ petrece societatea maghiară, óspeții femeninĭ sunt siliți a eși. Er typul nostru străvechiŭ de *krakeler* nicăirĭ nu bate la ochĭ așa de tare ca acolo, unde ómenii vorbesc între sine șoptind, unde totul se ascunde sub discrețiunea tăinuirii — chiar și imoralitatea. Dér că ne consideră ca barbarĭ, e totușĭ ceva mai puțin rĕu. Părerea acéstă are și óre-care interes, acela, că suntem exoticĭ și ca exoticĭ ne admiră. „*Țigan*" și „*Tokaj*" e hotărît o originalitate. Maĭ rĕu însĕ este, că ne consideră de: *aventurierĭ șarlatanĭ.* Părerea acésta începe a-se generalisa tot mai mult"...

Autorul articolului descrie apoi pe larg viața Maghiarilor emigrațĭ la America. In special se ocupă cu cuiburile de imoralitate și desfrênare din New-York, în care, emigrații maghiarĭ jócă un rol „splendid".

Minunat testimoniu!

Din Macedonia.

O luptă în biserica din Perlepe.

„Drapelul" primesce dela corespondentul sĕu din Perlepe următórele amĕnunte de mare gravitate cu privire la o luptă între Românĭ și Grecomanĭ:

In diua de Crăciun *Românii din Perlepe au cerut*, ca într'o strană a bisericei de acolo **să se cânte în limba română**, ceea-ce **grecomanii nu au voit să permită.** Atuncĭ s'a început *o încĕerare între Românĭ și Grecomanĭ*, carĭ aveau în frunte pe Hagi Latinul, un supus grec fórte bogat. Acesta *plătise pe nisce bătăușĭ spre a face scandal* și cumpărase chiar pe comisarul de poliția local, ca sĕ-i susțină, ascundĕndu-l în altarul bisericei.

Românii surprinșĭ de aceste bande, *au fost scoșĭ din biserică și ciomăgițĭ.* Așa bĕtrânului argintar Dimitrie Buzdră i-au spart capul, ér curagiosul sĕu fiu Sterin se lupta ca un leu, spre a scăpa pe tatăl sĕu din ghiara acelor fiare.

Românele, între care și institutórea Rosa Nachi, *au arătat un mare curagiu.*

In acea învălmășală, unul din grecomanĭ a lovit cu cuțitul, chiar în fața poliției, pe Chiru Dumitru.

Tașcu Pucerea, în frunte cu alțĭ Românĭ, vrĕnd să între în biserică, *au fost opritĭ pe loc de baionetele poliției, ér comisarul a amenințat cu revolverul*, în cas de opunere. Atuncĭ femeile Românilor au sărit în ajutorul lor.

In acéstă încĕerare *mulțĭ Românĭ au fost rănițĭ*, prin faptul că erau nepregătițĭ, pe când grecomanii erau înarmațĭ și aveau și concursul poliției.

Imediat Românii au telegrafat Esc. S. *Valiului din Bitolia* despre acest cas, care în dragostea, ce o are pentru Românĭ, a ordonat telegrafic să se facă dreptate Românilor.

Suntem sigurĭ, că se va face dreptate și dreptatea va fi a nóstră, mai ales că autorisarea ce s'a dat la clădirea acestei biserici, dice astfel:

„*Se autoriséză partidul român sĕ-șĭ construéscă o biserică în Perlepe*".

Industria și scólele de industriă.

Mediaș, Ian. 1900.

D-le Redactor! „S. D. Tageblatt" din Sibiiu a publicat în N-ri 4 și 5 doi articulĭ sub titlul de mai sus cu privire la mersul învĕțămĕntului în șcólele de industriă. Datele acestea privesc numai școlele de industriă de pe teritoriul numit fundu regesc; dér pe lângă tóte acestea le țin așa de interesante, încât mĕ aflu îndemnat a vĕ comunica unele spre a-le publica în „Gazeta Trans.", de unde cetitorii au ocasiune a învĕța, a cunósce starea și mersul acestora, în care fórte mulțĭ tinerĭ învĕțăcei români îșĭ capĕtă instrucțiunea lor presorisă prin lege.

Generațiunea mai tînĕră nicĭ nu prea scie, că ce teritoriu cuprinde fostul fund regesc sĕu așa numitul pămĕnt săsesc. Acela cuprinde scaunele Sibiiului, Mediașului, al Rupei, Sebeșului, Orăștiei, Mercurei, Cincului-mare, Nocrichului și al Sighișórei, și a districtelor Brașovului și Bistriței, care teritor cu ocasiunea organisărei comitatelor din 1876 s'a alăturat la comitatele de nou organisate ale Sibiiului, Tĕrnavei marĭ, Brașovului și Bistrița-Năsĕudului, ér scaunul Orăștiei s'a alăturat la comitatul Hunedórei. Pe teritoriul acesta Românii sunt în mare majoritate, pentru aceea avem sĕ ne și interesăm de starea meseriașilor și de progresarea șcólelor de meserii.

Scriitorul articulilor numițĭ se plânge pentru ștergerea țechurilor, find-că cu concurența liberă pe câmpul industriei și al meseriilor nu se mai face controla cea severă specifică de mai înainte, ceea ce a avut ca urmare, că fórte mulțĭ învĕțăcei se primesc în atelierele industriașilor fără de a avé pregătirile școlare suficiente de mai înainte. Măeștrii nu prea au timp și nicĭ voe de a-se ocupa cu tot adinsul cu instruirea învĕțăceilor, ér sodalii, lucrând după bucată, încă nu voiesc a-șĭ petrece timpul cu ei, și așa era de lipsă, ca să se ia mĕsurĭ pe altă cale, ca junimea industrială sĕ capete instrucțiunea asta de lipsă atât intelectuală, cât și technică.

Scriitorul numit din al seu punct de vedere póte sĕ aibă dreptate, dér noi Românii ne putem numai bucura, că s'au şters ţechurile şi prin ştergerea lor şi tinerilor noştri li-se deschide câmpul de a puté îmbrăţişa orĭ-care ram de industriă, după voia şi plăcerea lor, ceea ce a avut urmarea, de noi de mult dorită, că numĕrul învĕţăceilor românĭ a crescut pe teritoriul fundului regesc în timpul din urmă atât de frumos.

Revenind la istoria acestor şcóle, sĕ fac amintire, că universitatea săséscă a înfinţat în anul 1871 pe teritoriul jurisdicţiunilor numite şcólele de industriă, ér în anul 1884 prin legea XVII s'a impus înfiinţarea lor în tótă ţéra.

In şcólele acestea capĕtă învĕţăceii însĕ mai multă instruire intelectuală, decât specific technică; asta din urmă se practiséză numai prin instruirea desemnului şi a modelării.

Şcólele industriale au produs dela înfiinţarea lor fórte mult. In mai multe localităţĭ superioritatea a fost silită a deschide, considerând numĕrul învĕţăceilor, clase paralele. Indeosebĭ instruirea desemnului a înaintat în aşa mĕsură mare, încât de esemplu în Sibiiu el s'a predat în 11 despărţĕminte.

Revenind acum la datele culese de pe anul şcolastic espirat 1898/99, avem de a însemna, că numĕrul întreg al învĕţăceilor a fost 2410; dintre aceştia au frecuentat şcólele de industriă în Sibiiu 746, în Braşov 580, în Mediaş 184, în Bistriţa 182, în Sighişóra 173, în Orăştiă 159, în Sebeş 151, în Agnita 131 şi în Rupea 104.

După confesiune au fost învĕţăceii aceştia: 1346 ev. aug., 495 greco-orientalĭ, 297 rom. cat., 122 gr. cat., 106 ev. ref., 32 mozaicĭ şi 12 unitarĭ. După naţionalitate au fost: 1520 germanĭ, 611 românĭ, 270 maghiarĭ, 6 israeliţĭ şi 3 de altă naţionalitate.

Dintre învĕţăceii aceştia au intrat la meserii 1836 din şcólele poporale, 190 din şcólele reale, 129 din şcólele civile şi gimnasiu, 104 din şcólele superióre poporale, ér 22 nu au avut nicĭ o pregătire antimergĕtóre şcolară.

Óre de prelegere s'au ţinut în Sibiiu 4498, în Braşov 3048, în Bistriţa 1716, în Sighişóra 1542, în Orăştiă 1254, în Rupea 1188, şi în Agnita 1018. Şcólele mai regulat cercetate pe tot teritoriul fundului reg. au fost în Agnita. Prelegerile s'au ţinut tot în edificiile institutelor de învĕţământ ev. avg. Esamenele s'au ţinut pe la finea lui Iunie, cu care erau împreunate şi espoziţiile lucrărilor de şcólă şi de meserii ale învĕţăceilor. In Rupea au espus din lucrurile lor 64, în Bistriţa şi Orăştiă 57, în Sighişóra 55, în Sibiiu 47, în Agnita 30 de învĕţăcei. Pentru susţinerea acestor şcóle s'a spesat în anul trecut şcol. 35.416 fl. $59^1/_2$ crucerĭ.

(Va urma.)

Producţiunĭ şi petrecerĭ.

La *Brad* se va da o producţiune teatrală împreunată cu joc, Joi în 20 Ianuarie v. (1 Febr. n.) 1900. Venitul curat e destinat pentru sporirea fondului „Masa studenţilor“ dela gimnasiul român de-acolo Intrarea: Loc I. 2 cor., Loc II. 1 cor. 60 banĭ. Loc de stat 80 banĭ.

Program: „*Plevuscă Ceapcănul*“, comedie într'un act, prelucrată de R. D. Rosetti. Persónele vor fi representate prin d-nii: I. Mateiu, Dr. I. Radu, Emanuil Pop, I. Bârna, d-na Iolanta Dr. Radu şi d-ra Maria Cristea. — II. „*Nunta ţĕrănéscă*“, tablou naţional într'un act, de V. Alexandri, representate prin d-nii: I. Mateiu, Dr. I. Radu, I. Bârna, G. Jula, G. Ometa, Em. Pop şi d-ra Maria Cristea.

*

In *Şeitin* corul vocal al sft. bisericĭ gr. cat. române sub conducerea d-lui Al. Chira va arangia în 28 Ianuarie n. c. un concert împreunat cu teatru şi dans în favorul fondului corului. Intrarea: Loc I 2 cor., Loc II. 1 cor. 40 banĭ, galeria 80 banĭ. La pausă: „Căluşerul“ şi „Bătata“.

Programa: 1) Cuvênd de deschidere rostit în dialog prin St. Ţarau şi Pavel Segedi. 2) „O prea Sântă“, cor bărb. în 4 vocĭ de J. Vorobkievicĭ. 3) Adam şi Eva în raiu“ monolog de A. Popp predat prin G. Dănilă. 4) Hora nouă“ cor mixt de N. Stef. 5) „Otrava hârciogilor“ dialog de A. Popp, prin Soca Babau şi St. Mitruţiu. 6) Brâul popilor“ cor mixt de G. Musicescu. 7) Pentru ce sunt eu inimic fetelor bĕtrâne, monolog de A. Popp, prin D. Chirilas. 8) „Sêrbóica“ cor mixt de I. Vidu. 9) Teatru. — Se va representa în fine „*Noroc în casă*“, comediă într'un act de A. Pop prin: P. Pantea, Greca Mnerie şi G. Băcĭcan. După finirea teatrului se va preda cântarea: „M'am suit la munte 'n zorĭ“, cor mixt de A. Glogovean.

*

Reuniunea de cântărĭ a plugarilor românĭ din *Şomcuta-mare* arangiază în 3 Februarie n. 1900 în sala şcólei române conf. de-acolo petrecere restrînsă cu joc. Intrarea: 1 corónă de persónă. Jumĕtate din venitul curat e al fondului reuniunei; ér jumĕtate a fondului şcólei confesionale române. La 12 óre din nópte, cină comună frăţéscă, după datina românéscă chiorană. Printre pause coriştii plugarĭ vor debuta cu cântece.

Dare de sémă şi mulţămită publică.

„Reuniunea femeilor rom. gr. or. din Bran şi jur“ a ţinut petrecerea împreunată cu „Tombolă“ în favorul fondului Reuniunei în 27 Decemvre 1899, a treia ḑi de Crăciun.

La acéstă petrecere Stimatele D-şóre Virginia Puşcariu şi Roma Şuluţu prin rara d-lor bunăvoinţă n'au pregetat a colecta mai multe obiecte pentru Tombolă. Cu acéstă ocasiune s'au făcut numĕróse donaţiunĭ în obiecte pentru Tombolă şi ajutorărĭ în banĭ. Anume au întrat dela:

1) Ilustr. Sa D-l Ioan Cav. de Puşcariu un serviciu de masă pentru 6 persóne: lingurĭ, cuţite, furculiţe, 2 sfetnice etc. precum şi suma de 10 coróne.

2) D-na Stana L. Puşcariu: o pânzătură crochetată, un cuţit şi o chibritelniţă 3) D-ra Virginia Puşcariu o ţinĕtóre de batiste şi un evantail. 4) D-rele Stefania şi Octavia Puşcariu câte o bombonieră. 5) D-na Cristina Puşcariu 2 servete. 6) D-na Letiţia Stoica: o brodărie pentru etager, 4 farfurióre pentru dulcéţă, un pahar pentru dulcéţă, o chibritelniţă, o pânzătură crochetată şi o acoperitóre de pâne. 7) D-l medic Simion Stoica un exemplar „Dietetica poporală“ şi 4 cor. 8) D-na Livia Moşoiu un serviciu pentru rachiu, o candelă şi 2 călimare. 9) D-na Cosma o părechie de fórfecĭ şi 1 păr. cercei. 10) D-na Popoviciu o corfiţă pentru cuţite şi o cutie cu bombóne. 11) D-na Runcianu înv. un pahar pentru florĭ. 12) D-na Berariu, un „drăculeţ hazliu; 13) D-ra Emilia Mănoiu 3 servete. 14) D-na Jonică o cenuşariţă, o biscănă şi un călimăr. 15) D-na Gârbacea 1 stergar. 16) D-na Pîrou, un stergar de cap.

17) D-na Smaranda Gârbacea un stergar. 18) D-na Varvara Nagy un stergar. 19) D-na Prehal un tischleufer. 20) Maria Pivam o părechie stergare. 21) D-ra Silvia Raţu un milic. 22) D-na Paraschiva Băncilă 2 ştergare de lănică. 23) D-na Hamsea un ştergar. 24) D-l Beni Clocoţian un fes turcesc şi 1 cor. 20 fil. 25) D-na Cornelia D-l Pop înv. un stergar. 26) D-na Ana Vodă înv. 2 cor. 27) D-na Maria Paudrea preot. 2 cor. 28) D-na Brumboiu preot. un stergar. 29) D-l Oprea 1 cor. 30) D-na preot Scurtu o chibritelniţă. 31) D-na Jinga 4 farfurii pentru dulcéţă. 32) D-na El. Pandrescu un pahar pentru florĭ. D-na N. N. 2 sticluţe pentru ţuică.

D-nii Şiller şef vamal 4 cor.: Iosif Sângeorzan silvicultor, Sinaia. 9 coróne (10 lei); Valer Puşcariu inginer 6 coróne; preotul Babeş 4 cor.; Aron Puşcariu înv. 2 cor. 40 fil.; George Manoiu, 3 cor. 20 fil. Axente Moşoiu 4 cor.; Iacob Popa not. 4 cor.; Meltzer preot. rom. cat. 4 coróne; Boldor înv. Codlea 4 cor. 40 fil.; Harin Plotogea paroch 4 cor.

L. Puşcariu paroch 4 cor., Alexe Chiţu 3 cor. Berariu v. n. 1 cor. 20 fil. N. Craciun pract. un cor. 20 fil. Dr. Cinciu 2 cor. I. Stoian prof. 2 cor. N. Pârvu prim. 3 cor. 20 fil. M. Popoiu 3 cor. 20 fil. I. Jolbu 2 cor. 40 fil. Iancsó pretore 2 cor. 40 fil. Nae Pivaru 2 cor. 40 cr. S. Lukas 2·40 cor. G. Axente 2·40 I. Gêrbacea 2·40 cor. N. Popoviciu 3 cor. A. Cosma 3 cor. F. Prehal 3 cor. V. Stoian 1·20 cor. I. Ionică silv. 2 cor. V. Ionică cancel. pret. 3·20 cor. G. Stoian stud. med, 1·20 cor. S. Cerbu teol. abs. 2 cor. H. Lukas funcţ. 2 coróne.

Aşa-dér suma întrată este de 119 cor.; dela Tombolă *60 cor. Total 179 cor.*

Spesele au fost . . *94 cor. 26 fil. Venit curat 82 cor. 74 fil.*, care sumă se adaugă la sporirea fondului Reuniunei.

Subscrişii în numele Reuniunei nóstre ne ţinem de cea mai plăcută datorinţă a esprima deosebita nóstră mulţămită atât prea Stimatelor D-şóre, carĭ au ostenit pentru colectarea obiectelor, cât şi prea On. Domnĭ şi Dómne, carĭ au binevoit a aduce jertfe materiale atât prin obiecte, cât şi prin parale.

Bran, 5 Ianuarie v. 1900.

Letiţia Stoica, preşedintă. *N. Runcean*, secret.

ULTIME SCIRI.

Londra, 24 Ianuarie. Generalul *Buller* telegrafézĕ din lagĕrul dela *Spearmans-Kamp* următórele: Generalul *Warren* stă tot în posiţia, ce a ocupat'o în 21 Ianuarie. Inimicul se află cam 14 yarde la sud de *Spionskop*. Posiţia lui e mai inaltă, ca a lui Warren. La Spions-kop nu se póte ajunge, decât pe un platou deschis străbătută de surpăturĭ. Cóstele şi crestele de munţĭ, ce le ocupă Warren, sunt atât de mocirlóse, încât e *imposibil, ca tunurile sĕ pótă fi urcate.* Noi puşcăm asupra inimicului numai cu piuliţe de pe un teritoriu mai jos. *Inimicul ne bombardézĕ cu tunurĭ Creusot* şi alte puşcăturĭ. Astă séră vom încerca ocuparea lui Spionskop, care dominéză şanţurile şi întăriturile inimice.

Londra, 24 Ianuarie. Din lagĕrul Burilor dela Tugela-superióră se anunţă cu data de 19 l. c.: Joi o trupă englesă de infanteriă şi o bateriă de tunurĭ au înaintat dincóce de Tugela, către un şir de coline mai jóse, ce se ridică între posiţia de luptă a Burilor şi între rîu. Pe când Englesii înaintau, artileria lor îi sprijinea cu focurĭ violente, însĕ Burii nu rĕspunseră. Englesii surprinşĭ nu mai înaintară. A doua ḑi s'a vĕḑut, că *s'au reîntors în posiţiile, ce le ocupau.*

O altă telegramă cu data de 21 l. c. anunţă următórele:

După ce generalul bur *Botha a împiedecat* Sâmbătă diminéţa *înaintarea Englesilor*, se aştepta ca ei sĕ stea pe loc. După amiaḑĭ însĕ Englesii s'au pus érăşĭ în mişcare. Generalii *Botha şi Cronje* steteau pe o colină înaltă, pe lângă care duce drumul spre Ladysmith. Puscile-Mauser sunară ḑiua întrégă. In ḑorĭ de ḑi s'a vĕḑut, că *Englesii au suferit pierderĭ marĭ.* Pe partea Burilor a căḑut un stegar. Trupele englese din centru, aflătóre pe *Zwartskop*, au înaintat de pe colinele jóse, ce se ridică de-alungul rîului Tugela, şi au ajuns neîmpiedecate la al doilea rĕnd de coline. Atuncĭ focul din puscile-Mauser ale Burilor *le-au oprit*, deşi tunurile bubuiau grozav. *Englesii şi-au adunat morţii şi rĕniţii* şi s'au retras.

Londra, 24 Ianuarie. Telegrama lui *Buller* a produs mare consternaţiă aicĭ. *Warren nu-şĭ póte de loc întrebuinţa artileria. Intre Buller şi Warren comunicaţiunea este cu totul întreruptă.*

Foile sunt pline de presimţirĭ pesimiste.

Modder River, 24 Ianuarie. Un raport heliografic din *Kimberley* anunţă că *Burii au început sĕ bombardeze cu mare putere oraşul.*

Bruxella, 25 Ianuarie. O depeşă din Pretoria confirmă, că încercarea generalului Warren de a încunjura pe Burĭ a fost *definitiv zădărnicită.*

DIVERSE.

Tolstoi despre literatura francesă. Un literat frances s'a dus sĕ visiteze pe marele scriitor rus la locuinţa sa din *Jasnaia Poliana:* Camera lui e de o mare simplitate. Intr'un colţ e o masă de mâncare şi un samovar, în celalalt colţ al odăei se afla un piano. Partea asta represintă salonul. Tolstoi are ochii micĭ cenuşii de o mare vioiciune. Pórtă o blusă ţĕrănéscă, încinsă cu un cordon. Vorbind despre noul sĕu roman, *Inviere*, el ḑice, că este o operă neterminată şi a arătat un tenc de manuscrise, material pentru un viitor roman. De asemenea va scrie un nou volum despre artă, în care va caracterisa tendinţele moderne. Despre literatura modernă francesă a spus, că e în decadenţă „Ce e simbolismul şi decadentismul acela, pe care mintea sănĕtósă nu póte sĕ-l pricépă? Şi Ibsen scrie aşa şi trebue sĕ recunosc, că nu-l pricep. Ibsen însĕ e norvegian. Dér nu pricep asemenea tendinţe la un popor, care a avut pe Flaubert, Balzac, Maupassant, scriitorĭ clarĭ şi luminoşĭ prin escelenţă. Artiştii de adĭ sunt nisce paraziţĭ ai publicului. Sunt în Franţa peste 15,000 scriitorĭ de aceştia, carĭ otrăvesc gustul şi inima publicului. Arta trebue sĕ înalţe şi sĕ moraliseze, sĕ se inspire de cele mai înalte aspiraţiunĭ sociale, ér nu o armă de degenerare a poporului“.

Cugetărĭ. *Istoria* este oglinda trecutului. In ea se vĕd spectrele naţiunilor dispărute şi fantomele geniilor, carĭ strălucesc în noianul timpilor.

— Cea mai mare fericire omenéscă este liniştea sufletului, căcĭ tóte bogăţiile din lume nu folosesc nimic unui individ, când este prea mult frământat de grijĭ şi nĕcasurĭ. De acéstă linişte sciu sĕ profite mai mult spiritele înalte.

— Spre a puté căpĕta liniştea sufletului trebue sĕ scim ierta şi a trece cu vederea. Cel ce nu scie ierta, nu póte avé linişte, nici pace în sufletul sbuciumat. — *Delablidare.*

Cum se nasce moda. Un friser favorit în cercurile aristocratice din Paris s'a rĕmăşit, că o mână dibace póte face modern orĭ-ce. El ḑise anume, că va face modern a împodobi pĕrul cu legume şi póme. Ii succese a îndupleca pe muşteriul sĕu, marchisa de Lesdiguières, sĕ încerce cum ar sta pĕrul împodobit cu póme şi legume. Dibaciul friser împodobì capul marchisei cu chel, ridichĭ de lună etc. atât de elegant, încât rĕmase fórte surprinsă şi numai decât se presentă astfel în salon. Urmarea a fost, că damele elegante din Paris timp îndelungat şi-au împodobit cu predilecţiune pĕrul cu legume şi póme. Aşa se face moda.

Cea mai aspră pedépsă. Până adĭ nu s'a auḑit sĕ fi fost vre-un scriitor mai aspru pedepsit, de cum a fost renumitul scriitor şi autor italian din vécul al 15-lea, Andrea Scalina, care tocmai atuncĭ era profesor de filosofiă în Bologna. El făcù observarea într'o lucrare a sa, că advocaţii şi medicii, ca şi călăii şi bandiţii, nu trebue sĕ ḑică a patra rugare din „Tatăl nostru“: ...„şi ne iértă nouĕ pĕcatele nóstre“... şi pentru acéstă observare a fost osêndit la mórte. El fù esecutat în Forli la 2 Iulie 1484.

Cel mai bun titlu. La petiţiunea unui doctor cu numele Jacmin din Rheinsberg pentru a 'i-se oferi titlul de consilier de curte, Frideric cel mare îi rĕspunse astfel: „Majestatea Sa regele a înţeles din prea plecata rugare a D-rului Jacmin din 8 l. c., că acesta pe lângă etatea sa înaintată doresce a avé titlul de consilier de curte. Deórece acest predicat nu-i aduce nicĭ un folos, Majestatea Sa recomandă doctorului sĕ-şĭ păḑéscă cinstea sa, căcĭ acésta valoréză mai mult, decât tóte celelalte titlurĭ. Potsdam, în 22 Iunie 1753. Frideric“.

Dela Tipografia „A. Mureşianu“ din Braşov.

se pot procura următórele cărti:

Cărţĭ de rugăciiunĭ şi predicĭ.

Anghira Mântuirei, cărticea de rugăciunĭ şi de cântărĭ pentru mângăerea sufletéscă a drept credinciošilor creştinĭ, *Ediţiunea IV corectată.* Gherla, Tipografia diecesană 1899, Un esemplar în păreţĭ tarĭ coloraţĭ 35 cr. (plus 5 cr. porto.)

Mărgăritarul Sufletului, carte de rugăciunĭ şi cântărĭ, întocmită pentru tóte trebuinţele vieţii. *Ediţiunea IV.* Gherla, Tip. „Aurora“ A. Todoran 1899. Conţine peste 334 pag. Legată în păreţĭ tarĭ coloraţĭ, costă 50 cr. (cu posta 55 cr.)

Micul mărgăritar sufletesc, cărticică de rugăciunĭ şi cântărĭ, întocmită mai ales pentru copiiĭ mai mărişorĭ. Gherla, Tip. „Aurora“ A. Todoran 1898. Un esemplar legat în păreţĭ tarĭ coloraţĭ costă 22 cr. cu posta 23 cr.)

Carte de rugăciunĭ, cererĭ şi laude întru onórea Preacuratei Feciόre Maria, pentru folosul şi mângăiarea sufletelor. Gherla, Tip. Diecesană, 1898. Preţul unui esemplar legat în păreţĭ tarĭ coloratĭ 20 cr. (cu posta 23 cr.)

Cuvêntărĭ bisericescĭ pe sĕrbătorile de peste an, scrise de Prepositul capitular *Ioan Papiu.* Pe lângă predicĭ, se mai află în text câte-o instructivă notiţă istorică privitóre la însemnătatea diferitelor sĕrbătorĭ. Conţine vre-o 400 pag. Preţul 1 fl. 50 cr. (în loc de 2 fl. cum era la început), prin postă 1 fl. 60 cr. Aceste predicĭ sunt favorabil apreţiate şi din partea clerului înalt din România.

Cuvêntărĭ funebralĭ şi iertăciunĭ pentru diferite casurĭ de mórte, întocmite de *Ioan Papiu,* cunoscutul scriitor bisericesc. Conţin vre-o 400 pag. Preţul numai 1 fl. 50 cr. (prin postă 1 fl. 60 cr.)

Predicĭ pentru Duminecĭ de *Iustin Popfiu*, învĕţatul scriitor bisericesc, marele orator şi bunul Român de odiniόră. E o carte de vre-o 500 pag. format mare, tipar modern, cuprindênd predicĭ frumóse pentru tóte Duminecele de peste an. Preţul 2 fl. 20 cr. (prin postă recomandat 2 fl. 35 cr.)

Predice pentru Duminecile de peste an, compuse după catechismul lui Decharbe, de *Vasiliu Christe.* Conţine predicĭ dela Dumineca XI după Rosalii până la Dumineca Vameşului. Preţul 80 cr. (prin postă 85 cr.)

Predicĭ pe tóte Duminecile şi sĕrbătorile de peste an, de *Em. Elefterescu,* cunoscut atât de bine în cercurile românescĭ din numerósele sale scrierĭ atât de meduóse, instructive şi cu atâta gust cetite. E o carte mare, de 350 pag. Preţul 1 fl. 50 cr. (4 leĭ).

Scrierĭ scolare.

Istoria pedagogiei de *V. Gr. Borgovan* O carte nouă şi de mare interes pentru toţĭ bărbaţii de şcólă. Preţul 1 fl. 50 cr. (cu posta 1 fl. 60 cr.)

Istoria Biblică pentru folosul scólelor poporalĭ din diecesa Gherlei. (Cu permisiunea superiorilor) Tipărită în 1898, Partea I (Testamentul vechiŭ) costă 25 cr., ér partea II (Testamentul nou) 20 cr. plus câte 3 cr. porto de fiă-care.

Cântul în şcóla poporală de *Iuliu Pop.* învĕţător în Năsĕud. Teoriă, praxă şi cântărĭ. Este o scriere întocmită pentru cei ce propun cântările. Preţul 30 cr. (cu posta 33 cr.)

Manual catechetic pentru primii anĭ şcolasticĭ, ca îndreptar pentru catecheţĭ, învĕţătorĭ şi părinţĭ, prelucrat de *Basiliu Raţiu*, fost profesor în seminariul din Blaşiu şi vicar la Făgăraş. Preţul 40 cr. (cu posta 45 cr.)

„Invĕţătura creştinéscă, seu ***Catechismul mare*** pentru tinerimea greco-cath *Ediţiunea III.* (1898). Cu binecuvêntarea episcopului de odiniόră al Gherlei, Ioan Alexi. Noua ediţiune a apărut cu îmbunĕtăţirĭ şi e tipărită cu ortografia cu semne. Conţine 284 pag, format 8⁰, e legată solid şi costă 80 cr. (cu posta 90 cr.)

Idei fundamentale în economia politică. D-l *Ioan Socaciu*, vechiŭ profesor la scólele comerciale române din loc, a scos de sub tipar o nouă broşură sub titlul de mai sus, fiind adausă în partea a doua şi o *nouă teoriă sociologică*, care conţine lucrurĭ de interes scienţific deosebit mai ales pentru specialiştĭ. A cunósce ideile fundamentale ale economiei politice este fără îndoélă de mare interes pentru orĭ care cetitor inteligent. Un esemplar costă 65 cr. şi se póte procura séu direct dela d-l autor, în a căruia editură a apărut opul, séu dela Tipografia „A. Mureşianu“.

Scrierĭ economice:

Din mult preţiosul *„Manual de agricultura raţională“* de *Dr. George Maior*, profesor de agricultură la şcóla superiόră din Bucurescĭ (Ferĕstrău) a apărut volumul III, întitulat ***Zootehnia, séu Cultura generală şi specială a vitelor cornute.*** Acest volum este, ca şi cele două de mai înainte, fórte mare, cuprindênd 779 pag., format mare 4⁰. In text conţine 225 figurĭ.

Cuprinsul acestui volum e de un interes deosebit pentru economii de vite, căcĭ tractéză amenunţit şi din tóte punctele de vedere cultura vitelor de tot soiul, cum nu s'a mai scris încă nicĭ într'o carte românéscă.

Materia întrégă e împărţită în 12 părţĭ, tratând diferitele specii de culturĭ a viţelor, corpul animalelor, rasa şi divisiunile (regule de observat la împărecherea vitelor, etatea împărecherei etc.); mijlócele şi metódele zootehnice de reproducţiune (arta împărecherei, diferitele felurĭ de încrucişărĭ etc.); îngrijirea şi crescerea vitelor domestice, nutrirea lor şi alte multe. In capitulul XI se vorbesce despre ovicultură, séu cultura oilor cu tóte amĕnuntele lor, ér în capitlul XII despre industria laptelui, arătând modul de conservare şi fabricaţiune a untului, smântânei, brânzei et. etc.

Opul d-lui Dr. Maior, după cum se scie, a fost premiat şi din partea Academiei române. El a fost în modul cel mai favorabil apreţiat de tóte ḑiarele şi revistele nóstre, fiind în literatura română unic în felul sĕu.

Agrologia** séu **Agricultura generală de de Dr. *G. Maior*, profesor la şcóla centrală de agricultură din Bucurescĭ. E cea mai bogată si tot-odată cea mai temeinică scriere românéscă cu privire la cultura pămêntulni (aratul sămĕnatul, gunoiul etc., etc.) Conţin 217 figurĭ de-ale diferitelor aparate economi (plugurĭ, grape, tăvălugurĭ etc.) E o carte fórte mare, de 524 pag. şi costă numai 2 fl. 50. (cu posta recomandat 2 fl. 75 cr.)

Fitotechnia** séu **Cultura sbecială a plantelor, scrisă tot de D-l *G. Maior.* Acéstă carte se estinde pe 611 pagine format mare şi conţine în text 202 figurĭ. Cuprinsul e fórte bogat, arĕtând cu de-amĕruntul soiul modul de cultură, bólele şi vindecarea etc. gentru fiă care plantă. precum cereale (tot felul de cucate, ca grâu, sĕcară, orz, ovĕs, orez, meiŭ, cucuruz, hrisca, etc.); apoi mazere, linte, mazĕriche, rapiţă, mac, şofran, hemeiŭ, in, cânepă, tutun, cartofĭ, tot felul de sfecle, hrén curechiŭ, şi alte multe. Apoi diferite plante de nutreţ, ca lucerna, trifoiŭ, mohor, cucuruzuul verde nutreţ, diferite composiţiunĭ pentru fênaţe şi păşunĭ artificiale etc. Al-capitlu tractéză despre cultura fênaţelor, altul irigaţiunĭ, altul despre păşunĭ etc. Preţul 4 fl. (trimis cu posta recomandat 4 fl 25 cr.)

„Stupăritul“, întocmit cu deosebire pentru popor, pentru începĕtorĭ şi pentru toţĭ iubitorii de acest ram al economiei, de *Constantin Dimian*, preot în Breţcu. O carte de 154 pag. format mare 8⁰. Preţul 80 cr. (cu posta 85 cr.)

Cartea stuparilor sătenĭ de Romul *Simu.* Cu mai multe ilustraţiunĭ în text. Editura Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului. Preţul 40 cr. trimis francat.

Insoţirile de credit impreunate cu însoţirĭ de consum, de vêndare, de viierĭ, de lăptarĭ etc. Indreptare practică pentru înfiinţarea şi conducerea de astfel de însoţirĭ, de F. W. Raiffeinssen. *Ediţiunea a V-a.* Trad. de *Dr. A. Brote.* Editura Reuniunei rom. de agricultură din comit. Sibiiului. Conţine 227 pag. şi costă 80 cr. (Cu posta 90 cr).

Grădina de legume, de *Ioan F. Negruţiu*, profesor în Blaşiŭ. Pentru poporul nostru, scrierea d-lui prof. Negruţiu e de cel mai mare folos practic şi, pe cât scim, în literatura nóstră de dincóce e singura scriere mai bună în acéstă materiă. Costă 25 cr (plus 3 cr. porto).

Cele mai de lipsă cunoscinţe despre ***Legea veterinară*** — o carte fórte necesară pentru economii de vite. Editura Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului. Conţine 134 pag. format mare şi costă numai 30 cr. (cu posta 35 cr).

„Cartea Plugarilor“ séu povestirĭ economice despre grădinărit, economia câmpului, crescerea vitelor“ etc. scrisă de *Ioan Georgescu.* Tractéză despre legumărit, gunoiŭ, lucrarea pămêntului, sĕmĕnăturĭ, vierit, pădurit, crescerea cailor, vitelor, gaiţelor etc. Un esemplar de 90 pag. costă 25 cr. (plus 3 cr. porto). Acéstă carte a eşit numai acum de sub tipar.

Pentru comercianţĭ funcţionarĭ şi toţĭ ómenii de afacerĭ, precum şi studenţĭ putem recomanda următórele cărţĭ:

Manul de dreptul cambial, lucrat de Ioan Socaciu, profesor la şcóla română gr. or. din Braşov. Cartea e tipărită pe spesele „Albinei“ şi e menită a face marĭ servicii tuturor, carĭ au afacerĭ cu cambii poliţe). Preţul 2 fl. (cu posta 2 fl. 10 cr).

„Curs complet de corespondenţa comercială“, de *I. C. Panţu.* Conţine modele de circulare, scrisorĭ de informaţiunĭ, recomandaţiunĭ şi acreditive; scrisorĭ în comerciul cu mărfurĭ, comisiune şi spediţiune; cestiunĭ cambiale, afacerĭ cu efecte, monede şi cupóne etc. Preţul 1 fl. 60 cr.

Un capitol din ***Contabilitatea duplă*** de *I. C. Panţu,* prof. la şcóla comercială superiόră din loc. Tracteză principiile contabilităţii duple ilustrate cu diferite esemple, pe carĭ studiindu-le cu atenţiune, póte orĭ şi cine sĕ înveţe contabilitatea, adecă ţinerea socotelelor în economia proprie şi în afacerile comerciale. Preţul 50 cr. + 5 cr. porto.

Procent, Promil, Interese şi Teoria conturilor curente de *I. C. Panţu.* Arată calcularea intereselor pe anĭ, pe lunĭ şi pe ḑile într'un mod practic; sunt mai multe esemple esplicate amĕnunţit, aşa ca sĕ fie înţelese de orĭ şi cine; de-asemenea modul de calculare al intereselor la băncĭ şi teoria conturilor curente. Preţul 40 cr. plus 3 cr. porto.

CĂLINDARUL PLUGARULUI

pe anul visect 1900.

se află de vêndare la

Tipografia A. Mureşianu din Braşov.

Acest Călindar au întrat în anul VIII-lea, format mare, şi conţine portretul fórte bine reuşit al lui Avram Iancu. Urméză apoi cronologia anului 1900, regentul anului, începutul anutimpurilor, sĕrbătorile şi alte ḑile schimbătóre, calculul sĕrbătorilor mai marĭ, posturile deslegarea postului etc. După cele 12 lunĭ, urméză taxele telegramelor, scrisorilor, pachetelor; competinţele de timbre, mĕsurile metrice, têrgurile corectate din Transilvania, Bănat, Ţéra unguréscă şi Bucovina. In partea literară găsim un interesant capitul privitor la începerea rĕsboiului pentru neatârnare de G. Coşbuc; apoi „Popa Stoica“, poesiă de Dim. Bolintineanu. Avuţia şi binefacerea (un interesant capitul după Smiles-Schramm). Doina, In şanţurĭ (poesii) de G. Coşbuc etc. In partea higienică şi economică: Un duşman al omului (rachiul); Ce sĕ facă părinţii, ca sĕ-şĭ ferécsă copiiĭ de orbiă; Cum sĕ tracteze părinţii pe copiiĭ lor orbĭ; Bune sunt beuturile pentru copii? Urméză apoi partea economică: Vitele roşii (pinzgau), de I. Georgescu. Despre gunoiŭ, de I. Georgescu; Sădirea pomilor; Hrana vitelor (Grăunţele, sfeclele şi apa de beut). La urmă mai multe poveţe preţióse şi glume apoi anunţurĭ. Preţul 25 cr. (cu posta 30). *Vênḑĕtorii primesc rabatul cuvenit.*

Cursul la bursa din Viena.

Din 24 Ianuarie 1900.

Renta ung. de aur 4% . . .	99.10
Renta de coróne ung. 4%. . . .	95.—
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%.	100.50
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%.	99.70
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	99.40
Bonurĭ rurale ungare 4%	94.—
Bonurĭ rurale croate-slavone . . .	94.50
Impr. ung. cu premii	162.—
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin .	140.—
Renta de argint austr.	99.65
Renta de hârtie austr.	99.40
Renta de aur austr.	98.95
Losurĭ din 1860.	138 50
Acţii de-ale Băncei austro-ungară .	131.75
Acţii de-ale Băncei ung. de credit.	186.25
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	233 65
Napoleondorĭ	19 20
Mărcĭ imperiale germane . . .	118.15
London vista	242.20
Paris vista	96.15
Rente de coróne austr. 4% . . .	98 70
Note italiene	89.60

Cursul pieţei Braşov.

Din 25 Ianuarie 1900.

Bancnota rom.	Cump. 18.20	Vênd.	18.30
Argint român.	Cump. 17.80	Vênd.	18.—
Napoleond'orĭ.	Cump. 19.—	Vênd.	19.12
Galbenĭ	Cump. 11.20	Vênd.	11.30
Ruble Rusescĭ	Cump. 254.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump. 11.18	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump. 21.40	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina	202.—	Vênd. 5%	203.—

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Nr. 75—1899.
not.

PUBLICAŢIUNE.

Din partea subscrisei primărie comunală se aduce la cunoscinţă, cumcă **în 6 Februarie n. 1900 la 9 óre** a. m. **se va vinde in licitaţiune publică** la cancelaria comunală din Veneţia-inferiόră **un complex de pădure** de fag din teritoriul „Arinósa“ partea „Părĕul Bârligósei“, şi adecă 1853 tulpinĭ de fag, cu preţul esclamărei de 3164 Coróne, sistemisat de forestierul cercual reg.

Celelalte condiţiunĭ se pot vedé la cancelaria comunală în órele oficióse.

Veneţia-inferiόră în 18 Ianuarie 1900.

Comaniciu, notar. **George Stoica Dilea** primar.

Sosirea şi plecarea trenurilor de stat reg. ung. în Braşov.

Valabil din 1 Octomvre st. n. 1899.

Sosirea trenurilor în Braşov:

Dela Budapesta la Braşov:

I. Trenul de persóne la 8 óre dim.
II. Tr. accel. peste Cluşiu la 2 ó. 9 m. p. m.
III. Trenul mixt la 10 óre 25 min. séra

Dela Bucurescĭ la Braşov:

I. Trenul mixt, care circulă numai Vinerea dela Predeal, la 0 óre — min. dim.
II. Trenul accel. la 2 óre 18 min. p. m.
III. Trenul mixt, la 5 óre 20 min. p. m.
IV. Trenul de pers., la 9 óre 27 min. séra.

Dela Kezdi-Oşorheiu la Braşov:

I. Trenul de persóne la 8 óre 25 m. d., (are legătură în St.-Georgĭ cu Ciuc-Szerda şi Ciuc-Gyimes).
II. Trenul de persóne la 1 óră 51 m. p. m.
III. Trenul mixt, la 6 óre 48 m. séra, (are legătură cu Ciuc-Szereda).

Dela Zĕrnescĭ la Braşov (G. Bartolomeiu).

I. Trenul mixt la 6 óre 22 min. dim.
II. Trenul mixt la 1 óră 13 min. p. m.

Dela Ciuc-Gyimes la Braşov:

I. Trenul de pers. la 8 óre 25 min. dim
II. Trenul de pers. la 1 óră 51 min. p. m.
III. Trenul mixt la 6 óre 48 min. séra.

Plecarea trenurilor din Braşov.

Dela Braşov la Budapesta:

I. Trenul mixt la 5 óre 8 min. diminéţa.
II. Tr. accel. (peste Cluşiu) la 2 o. 45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la 7 óre 48 min. séra.

Dela Braşov la Bucurescĭ:

I. Trenul de persóne la 3 óre 55 min. d.
II. Trenul mixt la 11 óre a. m.
III. Trenul accelerat (ce vine pe la Oradia, Cluşiu) la 2 óre 19 min. p. m.

Dela Braşov la Kezdi-Oşorheiu:

I. Trenul de persóne la 5 óre 19 min. dim. (are legătură cu Tuşnad) Ciuc-Szereda. 3 ó. 15 m.
II. Trenul mixt la 8 óre 50 min. a. m.
III. Trenul de pers. la 3 óre 15 m. p. m. are legătură cu linia Tuşnad-Ciuc-Szereda.

Dela Braşov la Zĕrnescĭ (G. Bartolomeiu).

I. Trenul mixt la 9 óre şi 2 min. a. m.
II. Trenul mixt la 3 óre 18 min p. m

Dela Braşov la Ciuc-Gyimes:

I. Trenul de pers. la 5 óre 19 min. dim.
II. Trenul mixt la 8 óre 50 min. a. m.
III. Trenul de pers. la 3 óre 15 min. p. m